

Kritik mot en gymnasieskola för bristfälliga åtgärder med avseende på en elevs fortsatta skolgång m.m.

Anmälan

I en anmälan till JO anförde AA klagomål mot Västergårdsgymnasiet i Södertälje kommun. I sin anmälan anförde hon bl.a. följande. Hon avstängdes från undervisningen vid Västergårdsgymnasiet hösten 1997. Avstängningen gällde höstterminen 1997 och vårterminen 1998. Under den tid som hon var avstängd från Västergårdsgymnasiet gick hon i årskurs 2 på det naturvetenskapliga programmet vid Gripenkolan i Nyköping. Under sommaren 1998 tog hon kontakt med rektorn vid Västergårdsgymnasiet och meddelade att hon ville komma tillbaka för att fortsätta sina studier där i årskurs 3 på det naturvetenskapliga programmet. Rektorn meddelade henne då att det inte fanns någon plats i årskurs 3 på det naturvetenskapliga programmet och att hon borde ha hört av sig tidigare för att få behålla sin plats. Hon sökte då plats i årskurs 1 på det naturvetenskapliga programmet vid Västergårdsgymnasiet. Trots att hon hade erforderliga betyg och trots att rektorn tidigare gett henne rådet att gå om årskurs 1 blev hon inte antagen. En ansökan från henne under hösten 1998 om att få påbörja årskurs 2 på det naturvetenskapliga programmet våren 1999 avslogs också av rektorn vid Västergårdsgymnasiet.

Utredning

I ett remissvar anförde bildningsförvaltningen i Södertälje kommun, genom dåvarande tf. förvaltningschefen BB och dåvarande chefen för intagningskansliet CC, följande.

AA förvisades från Västergårdsgymnasiet under läsåret 97/98 p g a upprepade hot och våld mot annan elev.

AA erbjöds möjligheten att under förvisningen studera vid Gripenkolan i Nyköping.

I april 1998 kontaktar elevens socialsekreterare rektor för Västergårdsgymnasiet. Socialsekreteraren vill veta hur AA skall göra för att komma tillbaka till Västergårdsgymnasiet ht -98. Rektor ber socialsekreteraren om kontakt med eleven. Socialsekreteraren informerar om att kontakt skall ske genom henne och socialsekreteraren informeras då om att AA omedelbart skall meddela skolan om hon vill ha en plats ht -98 på NV-programmet i åk 3.

När AA inte har hört av sig efter en månad utgår skolan i sin planering ifrån att hon ämnar fortsätta sina studier vid Gripensskolan i Nyköping.

Den 18 juni, dvs mer än två månader efter rektors samtal med socialsekreteraren ringer AA rektor och meddelar att hon vill tillbaka till åk 3 på NV-programmet.

Klasserna inför åk 3 är då fulla. Vid kontakt med Gripensskolan visar att AA inte fullgjort studierna på NV-programmet och därför inte heller har förutsättningar för att gå vidare till åk 3. AA har efter två år på NV-programmet endast 260 godkända poäng jämfört med förväntade ca 1 400 poäng, (bil 1.; här utelämnad, JO:s anm.) AA har inga godkända karaktärsämneskurser från NV-programmet.

AA gör en förnyad ansökan till gymnasieskolan åk 1. Hon söker NV-programmet åk 1 i första hand, Fordonsprogrammet åk 1 i andra hand och Individuellt program i tredje hand (bil 2; här utelämnad, JO:s anm.).

Skolans samlade bedömning är att AA saknar förutsättningar och motivation för att tillåtas en omgång av NV-programmet från åk 1. Enligt Gy-förordningens 6 kap 20 § beviljar rektor inte AA omgång. Den slutliga intagningen till åk 1 är för länge sedan klar. Till Fordonsprogrammet antas AA ej på grund av lång kö på reservlista och mycket sen ansökan. AA tas då in på det Individuella programmet med placering på Täljegymnasiet. Intagningsbeslut kan ej överklagas, enligt skollagens 5 kap 15 §.

Inför denna antagning träffar bildningschef DD och rektor henne tillsammans med hennes juridiska ombud. AA gör då klart att hennes motivation att gå på Västergårdsgymnasiet inte har med studierna att göra utan med sociala skäl. Detta förändrar inte skolans uppfattning.

Under hösten -98 studerar AA på det Individuella programmet på Täljegymnasiet. AA återkommer inför vårterminen med en begäran att få starta på NV-programmet åk 2. En undersökning av hennes studieresultat under hösten visar att hon inte slutfört några kurser och motiverar därför inte någon ändrad uppfattning, vilket AA får besked om.

AA har under förvisningen fått möjlighet att fortsätta sina studier vid en skola i en annan kommun. AA har i god tid informerats om att hon måste meddela skolan om sina fortsatta studieplaner, trots att hon ej själv varit villig till kontakt. AA:s fortsatta studier har bedömts helt utifrån hennes studieresultat och studiesituation som för vilken annan elev som helst. AA har själv uttalat att enda orsaken att hon ville tillbaka till Västergårdsgymnasiet var för att återigen kunna få kontakt med sina gamla kamrater. Hon har uttalat att även om hon skulle beviljats omgång skulle hon ändå inte slutfört utbildningen. Hennes enda önskan var att få gå läsåret 98/99 vid Västergårdsgymnasiet.

En skola är inte en social inrättning av det slaget. Skolan måste göra sin bedömning utifrån ett studieperspektiv.

Hon har även haft möjlighet att fortsätta sina studier i Södertälje efter sin förvisning.

AA yttrade sig över remissvaret.

Bildningsförvaltningen inkom därefter med vissa kompletterande handlingar.

I beslut den 29 september 2000 anförde *JO André* följande.

Bedömning

Följande har i ärendet framkommit beträffande beslutet om förvisning av AA från skolan. Rektorn vid Västergårdsgymnasiet beslutade den 5 augusti 1997, i enlighet med då gällande delegationsordning, att AA skulle förvisas från skolan under läsåret 1997/98. Beslutet överklagades av AA till länsrätten som den 23 september 1997 upphävde beslutet om förvisning på formell grund. I sin dom anförde länsrätten att ett slutligt beslut om förvisning av en elev är ett sådant beslut av

större vikt som inte får delegeras (jfr 6 kap. 34 § kommunallagen [1991:900]). Bildningsnämnden i Södertälje kommun beslutade därefter, vid ett extra sammanträde den 26 september 1997, att AA skulle förvisas från Västergårdsgymnasiet med omedelbar verkan under läsåret 1997/98. Vid detta sammanträde beslutade nämnden också att ändra sin delegationsordning så att rektor inte längre har delegation att fatta beslut om förvisning av en elev.

Mot bakgrund av att länsrätten uppmärksammat frågan om beslutsordningen avseende beslut om förvisning av en elev och att bildningsnämnden därefter ändrat sin delegationsordning har jag inte funnit skäl att för egen del vidta någon åtgärd i denna del. Min granskning har i stället inriktat sig på frågan om AA:s skolgång efter läsåret 1997/98.

Av utredningen i ärendet framgår att AA inför höstterminen 1998 inte fick återvända till Västergårdsgymnasiet.

Enligt 6 kap. 29 § gymnasieförordningen (1992:394), i dess lydelse före den 2 januari 2000, får en elev, under vissa förutsättningar, stängas av från undervisningen helt eller delvis under högst två veckor av terminen eller förvisas från kommunens eller landstingets gymnasieskola för en viss tid, högst tre terminer utöver den termin när beslutet meddelas.

Ett beslut om förvisning av en elev från kommunens gymnasieskola är en tidsbegränsad åtgärd för elevens tillrättaförande. I förevarande fall avsåg beslutet om förvisning två terminer. AA var således alltså ansett som elev vid Västergårdsgymnasiet. Remissvaret ger vid handen att skolan anser att en förutsättning för att AA skulle ha kunnat få återvända höstterminen 1998 var att hon själv hörde av sig i god tid före skolstarten. Skolan tog, såvitt framgår av utredningen, inte kontakt med henne i denna fråga. I stället togs initiativet av en socialsekreterare som vid sitt samtal med skolan fick besked om att AA omedelbart skulle kontakta skolan om hon ville "ha en plats ht -98 på NV-programmet i åk 3". När AA inte hörde av sig inom en månad från beskedet till socialsekreteraren utgick skolan i sin planering från att hon inte hade för avsikt att återvända. När AA sedermera, i juni 1998, kontaktade skolan fick hon beskedet att klasserna var fulla i årskurs 3.

Enligt min mening har skolan i detta avseende varit alltför passiv i förhållande till AA. I samband med planeringen inför höstterminen 1998 har det ålegat skolan att på eget initiativ kontakta AA för att efterhöra hennes inställning till fortsatta studier vid skolan.

Av remissvaret framgår vidare att skolan ansåg att AA saknade förutsättningar och motivation för att tillåtas en omgång av NV-programmet från årskurs 1 höstterminen 1998.

Enligt 6 kap. 16 § första stycket gymnasieförordningen, i dess lydelse före den 2 januari 2000, skall rektorn vidta de åtgärder som behövs för att en elev skall kunna fortsätta studierna i gymnasieskolan om eleven har uppenbara svårigheter att följa undervisningen på sitt studieprogram. Det skall då övervägas om eleven skall gå

om en eller flera kurser, övergå till ett reducerat program eller annat nationellt program eller ett individuellt program. Om en elev inte har fått minst betyget Godkänd på en kurs har eleven, enligt paragrafens andra stycke, rätt att gå om kursen en gång. Har eleven slutfört en kurs två gånger och inte fått minst betyget Godkänd får rektorn besluta att eleven får gå om kursen ytterligare en gång om det finns särskilda skäl. Om en elev har fått betyget Icke godkänd på en stor andel av kurserna under ett läsår får rektorn, enligt paragrafens tredje stycke, medge att eleven går om också sådana kurser som eleven fått minst betyget Godkänd på detta läsår, om det finns särskilda skäl.

Det framgår av utredningen att AA erbjöds en plats vid en annan gymnasieskola i kommunen när hon inte fick komma tillbaka till Västergårdsgymnasiet. Denna omständighet fråntar emellertid inte Västergårdsgymnasiet ansvaret för AA:s fortsatta skolgång. Utredningen ger vid handen att några åtgärder enligt 6 kap. 16 § gymnasieförordningen inte övervägdes när det stod klart för skolan att AA ville återvända inför höstterminen 1998. Detta är anmärkningsvärt.

Vad som i övrigt kommit fram i ärendet föranleder ingen åtgärd från min sida. Med den uttalade kritiken avslutas ärendet.